

Stališče Fiskalnega sveta: Ob spremembah pokojninske zakonodaje je potrebno predstaviti tudi njene dolgoročne javnofinančne posledice

Fiskalni svet na podlagi javno razpoložljivih podatkov in lastnih ocen ugotavlja, da bi lahko imele nekatere določbe predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ta se trenutno nahaja v javni razpravi,¹ pomembne dolgoročne posledice za vzdržnost javnih financ. Zato poziva Vlado, da že v postopku javne razprave, sploh pa ob pripravi tega dokumenta za obravnavo v nadaljnjih postopkih, transparentno prikaže izračune skupnih dolgoročnih javnofinančnih posledic oziroma izračune dolgoročnih javnofinančnih učinkov posameznih določb predlaganega zakona.

Fiskalni svet v okviru svojih zakonsko predpisanih nalog preverja skladnost proračunskih dokumentov s fiskalnimi pravili. Spoštovanje fiskalnih pravil predstavlja temelj zagotavljanja dolgoročne vzdržnosti javnih financ, h kateri v veliki meri prispevajo izdatki za pokojnine.

Srednjeročno in dolgoročno povečanje sredstev za socialne transfere, ki izhaja iz predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, bi lahko brez sprejetja ukrepov, ki bi takšno povečanje nevtralizirali, poslabšalo dolgoročno vzdržnost javnih financ v Sloveniji. Sprejetje predloga zakona bi lahko brez tega že na kratek rok zelo verjetno zaostri srednjeročni fiskalni cilj, povzročilo pa bi lahko tudi zahteve po dodatnih fiskalnih naporih zaradi potrebe po izpolnjevanju ustavno predpisane srednjeročne uravnoteženosti javnih financ.

Fiskalni svet zato predlaga, da se izračuni javnofinančnih posledic v nadaljnjem zakonodajnem postopku sprejemanja omenjenega zakona pripravijo in javno objavijo za daljše obdobje oziroma vsaj za obdobje do leta 2040. Gre namreč za zakonodajo, ki med drugim vsebuje določbe o povečanju odmernih odstotkov, ki bi izboljšale gmotni položaj novih upokojencev. Te bi glede na trenutni predlog zakona v polnem obsegu zaradi postopnega prilagajanja stopnje odmernega odstotka pričele veljati šele v letu 2025. V obdobju po letu 2025 se skladno z demografskimi projekcijami pričakuje nadaljnje povečanje števila upokojencev, ki bi bili glede na predlog zakona upravičeni do upoštevanja višjega odmernega odstotka pri odmeri pokojnine. To bi lahko vplivalo na dodatno povečanje javnofinančnih sredstev v obdobju, ko se zaradi pričakovanih višjih stroškov staranja že v osnovnih dolgoročnih scenarijih (kot izhaja iz Poročila o staranju, 2018) pričakuje njihova hitra rast. Predlog zakona sicer vsebuje tudi rešitve, ki spodbujajo k daljšanju obdobja delovne aktivnosti, vendar so učinki tovrstnih ukrepov težje določljivi. Eden od ključnih dejavnikov pri sprejemanju zakonodaje z dolgoročnimi javnofinančnimi učinki mora zato biti ugotovitev, ali so izzivi dolgoročne vzdržnosti javnih financ ustrezno naslovljeni.

¹ Javna razprava traja od 16.7. do 2.9.2019. Predlog Zakona je objavljen na <https://www.gov.si/novice/2019-07-16-spremembe-pokojninske-in-zakonodaje-s-podrocja-trga-dela-v-javni-razpravi/>